

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	20/01071-17	Martin Georg Hanssen	27.10.2021

Supplerende saksopplysninger etter befaring i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkår - Søa kraftverk

Viser til høring av vilkårsrevisjonsdokumentet, kommunes høringsuttalelse av 01.09.2020, samt befaringen i forbindelse med vilkårsrevisjonsaken den 29.09.2021.

På befaringen den 29.09.2021 ble det gitt en generell oppfordring om å sende NVE eventuelle supplerende saksopplysninger utover det som allerede har blitt belyst gjennom øvrig revisjonsprosess. Dette inkluderte også opplysninger som framkom under befaringen. Deltakerne på befaringen ble spesielt oppfordret til å konkretisere omfang/nivå av eventuell minstevannføring i berørte vassdrag.

Kommunen er av den formening at omfang og nivå på minstevannføring i berørte vassdrag burde utredes av konsesjonæren. Behovet for minstevannføringen henger ofte sammen med form på vassdraget, fordeling av funksjonsområder for fisk og andre ferskvannsorganismer, tidspunkt for fiskevandring, friluftsimteresser m.m. Interessentene har framhevet de verdiene som bør tas hensyn til gjennom vilkårsrevisjonen, men konkretisering av nivået på vannføringen bør utredes av personell med hydrologikompetanse, samt kompetanse innen de berørte fagfeltene (økologi, friluftsliv, landskap etc.). Konkretisering av nivå på minstevannføring i Hollaelva og Hagaelva er spesielt utfordrende siden det ikke foreligger vannføringsdata som er tilgjengelig for allmennheten og som kan benyttes som referanse for innspill i revisjonsprosessen.

Som nevnt på befaringen har Heim kommune gjennomført veivalg vedrørende ny hovedvannkilde til Kyrksæterøra. Det jobbes nå ut fra at Rovatnet blir ny hovedvannkilde og at tidligere hovedvannkilde, grunnvannsanlegg på Eidsnesset, blir reservevannkilde. Kommunen er kjent med at Rovatnet påvirkes av aktivitet i nedbørsfeltet og er opptatt av beskyttelse av råvannkilden og tilhørende nedbørsfelt. Dette krever også gjeldende drikkevannsforskrift (jf. § 12 i denne) og Mattilsynet som sektormyndighet. I arealdelen til gjeldende kommuneplan er det i nedbørsfeltet til Rovatnet en hensynssone med tilhørende bestemmelse som slår fast at «... Ved utøvelse av kommunal myndighet og eierskap skal drikkevannsinteressen være overordnet alle andre interesser innenfor hensynssonen ...» ... I følge drikkevannsforskriften skal reservevann sikres på lik linje med hovedvannkilder, jf. drikkevannsforskriften § 9.

Sør i Rovatnet ligger deler av innsjøen innenfor en grunn terskel som strekker seg mellom Hunnes og Lenes. Grunnvannsanlegget på Eide ligger ved utløpet av Eidselva, like sør for dette bassenget. Under

Postadresse

Trondheimsveien 1, 7200 KYRKSÆTERØRA

E-post

post@heim.kommune.no

Besøksadresse

Trondheimsveien 1

www.heim.kommune.no

Telefon

+47 72460000

Org.nr

920 920 004

spesielle forhold har det vært utfordringer med inntrenging av bakterierikt vann i brønnene. Landområdene rundt denne bukta sør i Rovatnet har intensivt drevet jordbrukslandskap og kommunen forventer at økt vanngjennomstrømming i denne delen av Rovatnet gir positive virkninger på råvannskvaliteten. Ut fra NVEs analyseverktøy NEVINA (<https://nevina.nve.no/>) ser vi at en sikring av minstevannføring tilsvarende Q95 vil medføre mer enn dobling av vanngjennomstrømmingen over terskelen mellom Hunnes og Sinnes i tørre perioder.

Vannprøvetakingsprogrammet for Rovatnet har vist at råvannskvaliteten og økologisk tilstand ved antatt framtidig inntakspunkt for ny hovedvannkilde jevnt over er god. Vannprøvene, algeoppblomstringen i 2015 og en sparsom elvemuslingpopulasjon med sviktende rekruttering peker likevel mot at Rovatnet er påvirket av aktiviteten i nedbørsfeltet. Kommunen legger opp til økt tilsyn innen sine myndighetsområder, samt opprydding i spredt avløp i nedbørsfeltet for å imøtegå disse utfordringene. Selv om restfeltet etter Vasslivatnet er stort, viser NVEs analyseverktøy NEVINA at en sikring av minstevannføring tilsvarende Q95 vil medføre vesentlig økning i vanngjennomstrømmingen i Rovatnet i tørre perioder. Slipp av Q95 gir anslagsvis en 60-80 % økning i vanngjennomstrømmingen ved utløp til Rovatnet i forhold til kun avrenning tilsvarende kun Q95 fra restfeltet.

Hvordan den forventa økningen i vanngjennomstrømming gjennom Rovatnet i tørre perioder vil påvirke råvannskvaliteten til vannverkene klarer ikke Heim kommune å kvantifisere på nåværende tidspunkt. Vi forventer, som nevnt, at innføring av minstevannføring er positivt. Dette ut fra en antagelse om at vesentlig økt vanngjennomstrømming i tørre perioder vil medføre mindre oppkonsentrasjon av næringsstoffer og annen tilført forurensning.

Regulanten skisserer i revisjonsdokumentet en modell for minstevannføring der en tar utgangspunktet i Q95 ved Eidsfossen og sikrer denne ved etterfylning fra Vasslivatnet i tider der avrenningen fra restfeltet ikke gir nok vann. Dette som et alternativ til slipp av tradisjonell kontinuerlig minstevannføring fra Vasslivatnet. Den alternative tilnærmingen sikrer at Q95 ikke blir underskredet ved Eidsfossen, samtidig som en unngår krafttap i de situasjoner der et ev. minstevannføringslipp fra Vasslivatnet utgjør en svært liten andel av vannføringen ved Eidsfossen (våte perioder). Heim kommune finner denne løsningen spennende siden den begrenser krafttap samtidig som den bedrer vanngjennomstrømming når behovet er størst. Den åpenbare ulempen er at denne tilnærmingen i begrenset grad ivaretar vannøkologien i Søo oppstrøms Eidsfossen. Videre forventer vi at en får hyppigere perioder i Eidselva med vannføring tilsvarende minstevannføringen. Da er det viktig at nivået på minstevannføringen er tilstrekkelig til å ta vare på vannøkologi og vannkvalitet i vassdraget nedstrøms. For drikkevannsinteressene er det vanskelig å kvantifisere optimalt nivå på minstevannføringen på nåværende tidspunkt, men dette vil kommunen jobbe videre med i 2021 og forventer å finne svar på i løpet av året.

NTNU-Vitenskapsmuseet viste i rapporten «Ferskvannsbiologiske undersøkelser i Samsjøen, Holtsjøen, Samaelva og Søavassdraget, Sør-Trøndelag, i 2017» at ved vannføring i Eidselva på 1 m³ så var 93 % av elvearealet dekket. Som følge av fraføring av vann har Eidselva tidvis svært lite eller ingen vannføring. Gytetelling på høsten har vist at tilgangen på gytefisk er god og at elva har potensiale som gytemotor i Søavassdraget da lokalkunnskap tilsier at det er begrenset med større gyteområder andre steder. En innføring av minstevannføring på 1 m³ forventes i stor grad å bidra til overlevelse av rogn og ungfisk i Eidselva. For Søa nedstrøms Rovatnet viste NTNU-Vitenskapsmuseet i notatet «Effekter av økt vannuttak om sommeren fra Rovatnet i Hemne kommune på laks, sjøørret, bunndyr og elvemusling» at store deler av elva er grunn og at perioder med liten vannføring (< 500 l/sek) ikke ble registrert oppvandring av sjøørret. Videre pekes det på at vandring for større fisk kan kreve vannføring > 500 l/sek. En minstevannføring på 1 m³ / sek målt ved Eidsfossen sammen med restfeltet til Rovatnet forventes å tilfredsstille fiskens frie gang, også i Søa nedstrøms Rovatnet.

Når det gjelder Hollaelva og Hageaelva er det mer utfordrende å vurdere nivå og form på ev. minstevannføring siden det ikke gjennomføres logging av vannføring i vassdragene og siden regulanten selv ikke har gjort rede for dette. Det må likevel nevnes at regulanten de senere år har sluppet vann forbi inntaket i Hammarkleiva etter bekymringsmeldinger fra publikum om tørre forhold på anadrom strekning. Ut fra egne observasjoner ved Asplisetra og Hogstdalen ser det ut til at vannslippet har medført vesentlig økt vanndekt areal i disse områdene sammenlignet med situasjonen før vannslippet. Praksisen med slipp av vann fra Hammarkleiva i tørre perioder minner om den alternative tilnærmingen til minstevannføring som regulanten skisserer selv hvor en etterfyller fra Vasslivatnet for å sikre Q95 ved Eidsfossen. Tilsvarende alternativ løsninger for minstevannslipp hvor en tar utgangspunkt i Q95 der laksen stopper ved Stølsfossen i Hollaelva og Kvernhusfossen i Hageaelva, og sikrer vannføringene med etterfylling fra inntakspunktene, kan være kraftbesparende tilnærminger også ved disse vassdragene. Imidlertid er det kjent at det er både natur- og landskapsverdier oppstrøms anadrom strekning i disse vassdragene som kan bli berørt av en slik alternativ tilnærming til minstevannføring.

Avslutningsvis ønsker vi å nevne at kommunen finner det underlig at Hemne jeger- og fiskeforening ikke ble kalt til befaringen den 29.09.2021. Dette fordi de innehar lokalkunnskap om vassdragene som kan være nyttig for NVE i de videre vurderingene i denne prosessen. Vi minner også om at det er gjennomført kartlegging av elvemusling i Rovatnet og Hollaelva hvor rapport forventes å bli ferdigstilt i løpet av høsten. Rapport fra årets gytefisktellinger forventes å være ferdigstilt før 15. januar 2022.

Med hilsen

Martin Georg Hanssen
Naturforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:

Melding om vedtak vedrørende valg av drikkevannskilde Eide kommunale vannverk - Heim kommune

Kopi til:
NVE v/George Nicholas Nelson